

LIBRIS

We know
books

GORAN MRAKIĆ s-a născut în 1979 la Sânnicolau Mare. A publicat două volume de versuri, trei cărți de aforisme satirice, două volume de proză scurtă, *Punk requiem* (Blumenthal, 2015; Nemira, 2024) și *Povestiri din garaj* (Nemira, 2018, 2022), și un roman, *Micile plăceri ale morții* (Nemira, 2022), care a fost nominalizat la Festival du Premier Roman de Chambéry 2023. Scrierile sale au apărut în mai multe antologii de aforisme din Serbia, România, Bosnia și Italia. A tradus din limba română în limba sârbă (și viceversa) mai multe cărți. A lucrat timp de 20 ani ca redactor al ziarului de limba sârbă *Naša reč* și director al editurii Uniunii Sârbilor din România. Trăiește și lucrează la Timișoara.

A
n'ator
lecție

Goran Mrakić

Punk requiem

Ediția a II-a,
revizuită și adăugită

A
n'ator

—Viata, această hologramă decupată din realitatea filmului. Realitatea, o enigmă evadată din labirintul paradisiac al artei.

Sfârșitul ne eliberează ca o moarte frumoasă, eviscerată de fricile mici și inutile. Dependența de otrava misterului ne dă puterea să mergem mereu înainte, trezindu-ne în noi și noi roluri.

Ieșim din vechiul cinematograful prin intervalul despărțitor din mijlocul sălii, pășind pe cojile de semințe de pe podeaua prăfuită de lemn. Afară e deja întuneric. Plecăm în direcții diferite, visând cu ochii deschiși. Fiecare în filmul lui.

Cuprins

Unu roșu	5	<i>Mama Leone</i>	85
New York, via Mehala.....	9	Un prieten din Tijuana	91
<i>Punk Requiem</i>	16	Și noi am luptat în Vietnam	99
Inima roșie „La doi căcați“	21	La mașinuțe	106
Baba Lenka	27	<i>Električni orgazam</i>	110
Lacto-bar	31	Teza la Română	117
Hai, liberare!	33	Tatuajul.....	125
<i>Who the fuck is Alice?</i>	38	Gripa aviara	130
Bețivan cel Groaznic.....	44	<i>Nightclubbing</i>	138
GPS	57	După-amiaza tortului masonic.....	141
Bulevardul Cetății.....	60	Piua	155
Ocska grunge.....	64	Cocomârlă	165
Un glonț pentru Moș Crăciun ...	71	Romanian beauty.....	172
<i>Summer in Siam</i>	73	Trening	176
Dracu' ține de șase	77	Rotax	178
Noaptea de cox	82	Cinematograful Steaua roșie.....	181

Coperta: Adnan VASILE
Prepress copertă: Alexandru CSUKOR
Redactor: Eli BADICĂ
Tehnoredactor: Magda BITAY
Corector: Andreea IANCU

We know
books

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
MRAKIĆ, GORAN

Punk requiem / Goran Mrakić. - București : n'ator, 2024

ISBN 978-606-43-1661-5

821.163.41

Goran Mrakić
PUNK REQUIEM

© Nemira, 2024

n'ator este un imprint al Grupului editorial **NEMIRA**.
n'ator ficțiune este o colecție a imprintului **n'ator**.

Tiparul a fost executat de tipografia Paper Print Invest, Brăila.

Orice reproducere, totală sau parțială,
a acestei lucrări, închirierea acestei cărți
fără acordul scris al editorului sunt strict interzise
și se pedepsesc conform Legii dreptului de autor.

ISBN 978-606-43-1661-5

Unu roșu

În iunie 1986 tocmai terminasem clasa întâi, luasem premiul întâi și toată lumea era mândră de mine. Nu conta că în clasă eram doar șase elevi și că trei dintre noi primiserăm cea mai înaltă distincție, familiei mele îi plăcea să se laude că avea un copil premiant. Abia așteptam vacanța de vară pentru că, sincer, mă cam plictisiseam de școală. Era o chestie prea riguroasă din punctul meu de vedere și știam că mă voi distra mult mai bine la bunicii mei din Timișoara. Dacă toți copiii mergeau în vacanță la bunici la sate, eu făceam tocmai invers, veneam de la Variaș la Timișoara, acolo unde locuiau părinții mamei. Îmi plăcea la nebunie să vin la Timișoara, care era la doar o oră și douăzeci de minute de mers cu trenul, să mă relaxez prin parcuri, să merg la filme și să dau iama în magazinele cu jucării. Totuși, cea mai mare plăcere a mea era să mă plimb cu tramvaiele. Bunica avea un program la foc automat pentru mine când veneam în vizită: trebuia să mă ducă în toate librăriile pe care le știa în oraș, să căutăm cowboy și indieni din plastic, să mă asiste la toate filmele western și de acțiune ale căror afișe le reperam pe strada Alba Iulia sau pe panoul de lângă cinematograful Capitol, să mă ducă la teatrul de păpuși din Iosefin, să mă plimbe ore în șir cu tramvaiul, prin toate cartierele orașului. Și, evident, să-mi cumpere merdenele cu brânză de la Bega Mică, înghețată de la Trandafirul și jucării de oriunde se găseau. Ce mai, eram topit după Timișoara și după camera mea plină cu jucării. Acolo mi-am creat zeci de microuniversuri paralele, fie că evoluam la un campionat mondial de fotbal, fie că zburdam călare prin preeriile nord-americane, alături de iscușiții călăreți apași, fie că eram vatmanul

tramvaiului 6, șoferul mașinii de pompieri, Zoro spadasinul, detectivul Mike Hammer sau Clint Eastwood, mă simțeam în largul meu.

Tot în acea lună iunie în care venisem să-mi petrec prima vacanță de vară la Timișoara, se discuta încă aprig despre dezastrul de la Cernobil, care avusese loc cu două luni în urmă. Dar, cum nicio temă nu ține o veșnicie, au început să apară și altele – e adevărat, nu atât de senzaționale. Se zvonea că prin Timișoara mișună niște misterioși răpitori de copii, iar zvonul s-a transformat în realitate panicardă atunci când o femeie de la noi din zonă și-a pierdut nepoțelul în tramvai. Dispăruse pur și simplu între două stații, iar femeia nu-și putea explica ce s-a întâmplat. Seara, la cină, îi auzeam pe bunicii mei dezbătând acest subiect. Își dădeau cu părerea, vehiculau diverse ipoteze și mă instruiam cum să reacționez în caz că, Doamne ferește, se întâmplă să fiu acostat de vreun necunoscut pe stradă. M-au pus să repet de zeci de ori: „Mă numesc Goran Mrakić, stau pe strada cutare, numărul cutare, blocul cutare“. Fiind un mare iubitor de tramvaie, am fost pus să învăț destinația fiecărei rute: tramvaiul 1 merge în Iosefin, tramvaiul 1 roșu la gară, tramvaiul 3 în Freidorf, tramvaiul 4 la noi în zonă, în Circumvalațiunii, tramvaiul 5 în Ronaț, tramvaiul 6 în Lahovary, tramvaiul 7 acolo unde stă Ljubinka (doar așa am reușit să învăț, aceasta fiind o prietenă a bunicii mele, care locuia într-o casă de pe strada Glad din Calea Șagului și pe care o vizitam destul de des) și tramvaiul 8 în Calea Buziașului. Buziașul era un oraș pe care îl asociazam invariabil cu sticlele verzi de apă minerală la un litru și nu îmi imaginam că acolo poate exista și altceva în afară de fluidul ușor carbogazos, cu un gust specific.

Așadar, devenisem unul dintre cei mai buni cunoscători ai tramvaielelor din Timișoara și asociazam diverse zone și locuri din oraș cu plimbările mele pe șine. Așa am ajuns să știu și că tramvaiul 1 merge la Teatrul de Păpuși, tramvaiul 7 la tanti Ljubinka, iar simpaticul tramvai 5, cel mai oropsit dintre toate, ne ducea până în capăt în Ronaț, acolo unde aproape de ultimele stații puteai vedea țigani cântând la vioară între scaune sau pe trepte și tot felul de personaje dubioase, care mă fascinau.

Era însă un lucru care mă exaspera: lipsa tramvaiului 2! Pur și simplu nu înțelegeam de ce nu există, chiar dacă ai mei au încercat să-mi explice de mai multe ori. Mi se părea o imperfecțiune intolerabilă, o chestie

illogică, o piesă care lipsește nemotivat dintr-un mozaic ambulant și fermecător, o figură geometrică ciobită. Am început să urăsc tramvaiul 1 roșu. Nu îi înțelegeam sensul și rostul. Mă întrebam cum de nimeni în afară de mine nu observă arivismul acestui uzurpator, nonșalanța cu care se plimbă în locul 2-ului pe străzi și contrastul cromatic deranjant între restul numerelor, scrise cu negru, și acesta, scris cu roșu. Simțeam că trebuie să fac ceva pentru ca 1 roșu să dispară, dar mă apăsa faptul că eram prea mic pentru a fi băgat în seamă de cineva, iar cei care puteau schimba lucrurile stăteau în clădirile acelea sumbre, cu uși capitonate, în spatele cărora niște tovarăși serioși, în costume cenușii, vorbeau mereu la telefon și lăsau impresia că discută numai lucruri extrem de serioase, capitale. Toată această situație mă descuraja în demersul meu de a căuta dreptatea pentru tramvaiul 2. Mi-am propus solemn ca primul lucru pe care aveam să îl fac atunci când urma să cresc să fie acela de a reinstaura ruta tramvaiului 2, care în mintea mea avea deja o conotație aproape mistică. Să fi fost vorba de vreun traseu ascuns, uitat? De o conspirație împotriva lui? Sau de vreun cartier de care nu știam, pentru că nu exista un tramvai care să mă ducă acolo? Dacă în acel cartier neștiut existau librării și cinematografe în care nu am fost niciodată? Dacă acolo era plin de cowboy și indieni plastificați, de care eu nu știam nimic? Era clar că 1 roșu era o minciună și o prefăcătorie și că oamenii nu înțelegeau câtă nedreptate i se făcea sârmanului doi. Din acest motiv, am devenit simpatizantul fotbalistilor care purtau numărul doi pe spate. Erau cumva la polul opus al geometriei fotbalistice din capul meu, dar nu conta. Eram stângaci și îmi plăcea să evoluez în atac, să dau goluri, să înving portarii, să ridic tribunele imaginare în aer, iar „doiarii“ erau de regulă fundași-dreapta. Puteam oare să incalc regulile nescrise ale fotbalului și să devin vârf-stânga purtând numărul doi în locul numărului unsprezece?

Într-o zi, tatăl meu a adus acasă echipamentul de rezervă al echipei de fotbal Steaua Roșie Variaș, al cărei medic – evident, amator – era în timpul liber. Era într-o sacoșă, mototolit și transpirat. Am scos primul tricou și m-am uitat fascinat la el: era numărul doi, purtat de jucătorul Mile Petkov. Când mă întrebam vecinii după ce veneam de la meciuri cine a jucat cel mai bine, spuneam invariabil „Mile“, indiferent de scor sau de evoluția fundașului nostru. Am tras tricoul pe mine în fața

oglinzii, fără să-mi pese că-mi ajungea aproape până la genunchi. L-am îndesat în șort, mi-am încălțat tenișii și am ieșit în curte cu artexul julit, palmat de la stadion. Purtam în sfârșit un tricou de fotbalist adevărat, mamăăă, de când îmi doream așa ceva! Îmi imaginam că sunt pe un stadion plin și că spectatorii își spuneau unul altuia: „Bă, uitați-vă la ăla cu numărul doi, ce meseriaș e, uite-l cum dribleză, ce șut are, fiii ateeent ce goool a daaaat, fraaate!“ Eu loveam mingea cu sete și aveam impresia că forța fizică mi s-a dublat, că am crescut instantaneu cu câțiva ani, că șutul meu poate face praf poarta verde care despărțea cele două curți ale casei noastre. Și totul datorită magicului număr doi de pe spate.

Din păcate, echipamentul a fost spălat și dus de acolo a doua zi. Sunt convins că aș fi ajuns un mare fotbalist, dacă aș fi putut păstra tricoul cu numărul doi. În schimb, bunica mi-a cusut cu ceva material roșu pe un alt tricou, alb, numărul unsprezece, să semăn cu o veritabilă extremă stângă. Astfel, în loc să distrug porțile inamice purtând numărul doi, am fost condamnat să port toată copilăria două numere de unu roșu pe spate. Ca un tramvai care strică ordinea firească a lucrurilor.

New York, via Mehala

„Dragul meu J., știu că vei fi mirat când vei primi această scrisoare. Te vei întreba de unde până unde m-am găsit să-ți scriu tocmai ție, având în vedere că nu ne-am văzut de cel puțin douăzeci de ani. Chiar dacă ne cunoaștem din copilărie, nu am fost niciodată foarte apropiați, în sensul că nu eram cei mai buni prieteni sau ceva de genul ăsta. Nici măcar nu făceam parte din aceeași gașcă atunci când am devenit adolescenți. În aceste condiții, de ce m-am hotărât să mă confesez tocmai ție, copilului unor vecini cu care nu am schimbat nimic în afară de câteva vorbe lipsite de obligație și consistență?”

Îi cunoști pe părinții mei, am fost vecini în copilărie. Dumnezeu, au trecut mai mult de trei decenii de atunci! Ai mei sunt oameni gospodari, țărani conservatori mutați la oraș, paori de rit vechi, cum s-ar spune. Mamei nu i-am dat niciun semn de mult timp, nu am curaj, nu îmi găsesc cuvintele. De când am ajuns în America, i-am scris doar de câteva ori. I-am spus că lucrez într-un spital, că sunt asistentă medicală, că am un salariu bun și că mi-am găsit o casă frumoasă. Evident, totul a fost o minciună.

Adevărul e că nu am fugit doar de comunism, de Ceaușescu și de România. Am fugit de Timișoara, de Mehala, de întreaga comunitate conformistă, de câmpie, de pusta Banatului, de propria familie. Nu mai suportam acea lume mică, dichisită, plictisitoare și autosuficientă. Nu mai suportam colindele de Crăciun, mersul la slujba de duminică, tăiatul porcilor, papricașul unsuros, caltaboșii, bețiile grețoase, curățenia generală de Paști, ciocnirea ouălor colorate, mersul la cimitir, văuirea

LIBRIS | We know books

pomilor fructiferi, făcutul țuicii, rinflaișul de duminică, supa de cocos, spartul sticlelor la nunți, jugul patriarhatului și toate obiceiurile care mi se păreau a fi niște ritualuri burlești, lipsite de orice consistență. Nu aveam absolut niciun sens și nicio perspectivă în acea lume mică și colorată a Banatului, pe care am ajuns să-l disprețuiesc din toți rărunchii. Mă prefăceam că mă bucur, că-mi pasă de datini, că mă interesează ceea ce mi se spune, că-mi doresc un viitor calduț lângă un soț mustăcios, grăsuț și lacom, care linge tot gulașul din farfurie cu un colț de pită, care bea șpriț după șpriț după fiecare masă și râgăie sonor, care se întoarce cu spatele spre mine când se bagă în pat și se beșește ca un nesimțit, care sforăie și se scobește în nas, care mi se adresează hlizindu-se cu apelativul „muiere“ în fața haverilor și căruia va trebui să-i gătesc, să-i spăl chiloții căcați la cur și ciorapii impuțiți toată viața. Nimeni nu-și poate imagina cât de înspăimântătoare este această perspectivă în mintea unei adolescente însetate de viață. Te rog, nu mă considera nebună...

Nu-mi aparținea nimic din tot ce trebuia să moștenesc de la ai mei. Nu-mi trebuia nimic din acel microcosmos al șliboviței, verzei murate și șuncilor afumate, din acel labirint de pivnițe, hambare, șifpoduri și verande, din acea scorbură a plafonării și din acea comunitate care deborda de o decență de-a dreptul nerușinată.

Eu îmi doream să fiu artistă, să fiu o femeie independentă și emancipată, să fiu o creatoare liberă și cugetătoare, adică tot ceea ce Banatul nostru disprețuiește prin toții porii săi. Mă gândeam seară de seară cum să fac să evadez din această seră în care mă sufocam, din acest garaj obscur în care trăiam, din această lume care mă ținea prizonieră din naștere. Voiam să mă dedic lumii, muzicii, artei, voiam să interacționez cu oameni care vorbesc despre cultură, să merg la evenimente mondene, să cunosc diverse personaje sofisticate, să colind marile orașe, să mă înfrupt din gastronomia specială și fină a țărilor dezvoltate, să-mi scot o dată pentru totdeauna capul din jgheabul cu sarmale, cârnați, răcitură și tobă de porc.

După cum probabil știți, am fugit din țară cu prima ocazie care s-a ivit. N-am regretat nicio secundă ceea ce am lăsat în urmă. Nu mi-am întors capul nicio clipă în acea noapte, nici după mama care dormea liniștită, nici după caisul înflorit din curte, după grădina noastră frumos

mirositoare, după cotețele din curtea din spate, după camera în care mi-am petrecut copilăria, după casa noastră făloasă din Mehala și după trăsura din grajd, mândria bunicului, pe care o lustruia, vopsea, pregătea și orna permanent pentru nunta mea. Nu m-am întors nici măcar să-l mângâi pentru ultima dată pe Mați, câinele meu flocos, cu care mă jucam în fiecare zi.

Am ajuns în Iugoslavia, iar mai apoi în Austria, unde am stat într-un lagăr de emigranți timp de două luni. Chiar și acolo mi se părea mult mai frumos și mai uman decât în România. Priveam în fiecare noapte printr-o fereastră cu gratii și mă simțeam incomparabil mai liberă decât acasă, acolo unde babele din vecini îți urmăreau fiecare mișcare, acolo unde toată lumea te bârfea la colț de stradă, acolo unde viața îți era planificată în detaliu din naștere până la moarte, acolo unde plictiseala te omora ca o otrăvă invizibilă.

După câteva luni, am reușit să plec în America. Când am pus piciorul în New York, mi-am făcut cruce pentru prima dată în viața mea. Mi-au dat lacrimile de fericire. Iubeam fiecare pietricică, fiecare băltoacă, fiecare homeless negru care bea alcool din pungă, fiecare câine vagabond, fiecare clădire, fiecare mașină. Of, Doamne, eram în New York și, pentru prima dată în viață, eram cu adevărat fericită, pentru că totul mi se deschidea ca o carte, totul mă absorbea cu sete și toți mă așteptau cu brațele deschise. Mă plimbam relaxată noaptea pe acele bulevarde largi și superbe, sub luminile și reclamele multicolore, sub luna care îmi surâdea mie și numai mie.

Mi-am găsit de lucru într-un aprozar de legume și fructe al unui asiatic. Seara umblam prin baruri și mă interesam dacă e cineva curios să apeleze la talentul unei fete care știe să cânte la chitară și saxofon. Uneori, mi se mai oferea câte o șansă, cântam blues, dar nimic pe termen lung. Oamenii mă ascultau, aplaudau, câștigam câțiva dolari, după care dispăream în noapte. Eram mulțumită cu puțin, pentru că simțeam că inspir libertate în fiecare fracțiune de secundă. După o perioadă, am început să cred că am acumulat atâta tristețe în copilărie, încât nici blues-ul nu mă putea suporta. Chiar și sclavia negrilor, transpusă într-o muzică mistică, ritualică și protestatară, mi se părea mai ademenitoare decât inerția existențială și marasmul civilizațional din îndepărtatul

Banat, care îmi revenea în minte asemenea unui coșmar. Încercam uneori să-mi imaginez ce fac cei de-acasă, cum o mai duc, dar îmi luam repede gândul, absorbită de noua și incomensurabila mea libertate în cel mai frumos și scilipitor oraș al lumii. Nu câștigam mult, dar eram mulțumită. Noaptea mă plimbam pe străzi și ascultam muzică la căști. Fumam și mi se părea că inhalez toată bezna dintr-un fum. Viața mea devenise un dans lent printre zgârie-nori, departe de acoperișurile joase și înzăpezite ale unui cartier din pusta Panoniei.

Într-o seară, am intrat într-un băruleț din care se auzea muzică în surdină. Mi-am luat un whisky și m-am așezat într-un colț, la o masă mai retrasă. Pe o scenă mică, aproape improvizată, cânta Tom Waits. Nu-mi venea să cred ochilor și urechilor. Mi-am scos din cutie chitara și m-am dus la el ca în transă, întrebându-l dacă pot să-l acompaniez. S-a uitat chiorăș la mine pe sub borul pălăriei negre, a tras un fum din țigară și mi-a făcut un semn abia perceptibil cu ochiul. Ne-am aplecat peste coarde, iar eu am simțit că viața mea tocmai ajunsese la apogeul artistic mult visat. Când am terminat, Tom m-a întrebat de unde sunt, iar eu am mințit, pentru că nu știam ce să-i răspund. La fel am mințit-o și pe mama, căreia i-am scris prima dată după șase luni. Mi-am făcut poze în fața unei case frumoase și i-am spus că e a mea. Am scris cam tot ceea ce ar fi vrut să audă. Într-un fel ciudat, mi s-a făcut milă de părinții mei. Nu era vina lor că aveau un copil ca mine. Nu puteam să le spun în față că disciplina lor mă scotea din sărite, că mă ucideau cu acel conformism ritualic, că grija lor era o zgardă care mă sufoca. Ei nu ar fi înțeles toate aceste trăiri și m-ar fi întrebat, cu lacrimi în ochi, *Cu ce ți-am greșit?* Știam că nu le pot explica și arăta că, de fapt, n-au greșit cu nimic, dar nu mă puteam mula pe modul lor de a vedea și înțelege lumea.

Din acea seară cu Tom Waits mi-a rămas o fotografie alb-negru din momentul în care cântam împreună *The long way home*. Iar mie, ca printr-un miracol, îmi apărea în gând Banatul când închideam ochii, în timp ce vocea lui răgușită plutea prin mica încăpere plină de fum. Cântam și mă vedeam stând pe treptele trenului care șuieră înainte de intrarea în gară. Vedeam în depărtare plopii negri și turlele bisericilor, asemenea unor mistere medievale, învăluite într-un amurg înmiresmat

de aprilie, înaintea nopții de Înviere. Veneam dintr-o depărtare nedefinită, purtată de valurile vocii bătrânului bluesman.

Viața te poartă însă pe cărări ciudate. Având în vedere că noaptea cântam în diverse locuri obscure, am avut de câteva ori ocazia să prizez niște heroină. Senzația a fost extraordinară. Aveam impresia că le cânt oamenilor dintr-un rai compus doar din sunete și că trupul meu este alcătuit dintr-o infinitate de plăceri interminabile. Oricare ar fi fost prețul acelor trăiri, eram convinsă că merită. I-am mai scris mamei o scrisoare, spunând că mi-am făcut un rost, că lucrez într-un spital și că poate mă voi mărita în curând. Știam că acest lucru o va face fericită. I-am trimis și o poză în care purtam niște ochelari de soare foarte mari, pentru a-mi camufla cearcănele imense.

Heroina m-a transpus într-o lume de basm. obișnuiam să mă urc în vârful unui zgârie-nori și să admir panorama orașului, ascultând la căști refrenul *Golden brown, texture like sun, / Lays me down, with my mind she runs*, al celor de la The Stranglers. Eram un arcuș în mâna megalopolisului. Sufletul meu emana doar pace și muzică. Mă plimbam noaptea prin ploaie și îmi injectam zilnic doza necesară de miere solară. Toate izvoarele raiului susurau în adâncul ființei mele, curgând molcome prin poienițe verzi și livezi înflorite. Eram luntrașul tăcerii, care vâslea prin apele liniștite ale muzicii. Mă speriam, însă, când ajungeam în largul fluviilor involburate și tulburi, care doreau să mă verse în oceanul necuprins al morții. Când frica începea să mă doară fizic, îmi pregăteam o nouă doză și totul revenea la normal.

Între timp, am ajuns pe nesimțite o umbră de om. Dependența de heroină m-a transformat într-o stafie umblătoare, fără să-mi dau seama. Pentru o jumătate vitală de gram, făceam sex neprotejat pe oriunde apucam, cu zeci de bărbați: portoricani, asiatici, africani, albi, indieni, arabi, mexicani, travestiți, nu conta. Sadomasochism, sex oral în metrou, *gang bang* în moteluri jechoase, sex anal în toalete publice insalubre: nimic nu era suficient de degradant pentru a obține praful care mă ajuta să fug din fața oceanului negru, ale cărui valuri deveneau tot mai mari, tot mai mari...

Momentan locuiesc într-un adăpost din cutii de cartoane. Sunt unul dintre sutele de mii de boschetari ai New York-ului. Am fost de mult dată afară din apartamentul în care stăteam cu chirie. Mi-am vândut